

חוק ערי ואזורי פיתוח, התשמ"ח-1988*

1. מטרת חוק זה היא לעודד התיישבות, פיתוח וקידום חברתי וכלכלי של ערי ואזורי הפיתוח ושל חושביהן.

מטרת החוק

2. בחוק זה -

הגדרות

"השרים" - שר האוצר ושר הכלכלה והתכנון;

"ועדת השרים" - ועדת השרים לקידום ערי ואזורי הפיתוח, כאמור בסעיף 4;

"תושב עיר פיתוח" - מי שמקום מגוריו הקבוע היחיד בשנים עשר החדשים האחרונים לפני שיקבל כל הטבה לפי חוק זה, היה בעיר פיתוח כמשמעותה בסעיף 3;

"ישוב קו עימות" - ישוב שהשרים יחד עם שר הבטחון הכריזו עליו כעל ישוב קו עימות לענין חוק זה;

"תקנות מס הכנסה" - תקנות לפי סעיף 11 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש].

3. (א) לענין חוק זה, למעט סעיף 7, עיר פיתוח היא תחום עיריה, מועצה מקומית, מועצה אזורית או חלק ממנה, שועדת השרים הכריזה שהוא עיר פיתוח לענין החוק או לענין סעיף מסעיפיו בהסתמך על:

עיר פיתוח

(1) המרחק שלו מריכוזי האוכלוסיה במרכז הארץ והמגמה לעודד פיזור אוכלוסין;

(2) חוסנו הכלכלי והחברתי ורמת השירותים בו;

(3) מצב הבטחון באזור.

(ב) ועדת השרים תסווג את ערי הפיתוח לשתי קבוצות "א" ו"ב" לצורך כל סעיף בחוק

זה.

(ג) ועדת השרים רשאית לבטל הכרזה של עיר פיתוח או לשנות את סיווגה.

(ד) (1) לא יוכרז מקום עיר פיתוח אלא אם כן אותו מקום נכלל -

(א) ערב תחילתו של חוק זה בשטח התיישבות חדשה או שטח פיתוח שהוגדרו בתקנות מס הכנסה; או

(ב) בצו שקבעו השרים בהסתמך על התנאים המפורטים בפסקה (א).

(2) תחילתה של הכרזה לגבי מקום פלוני, למעט מקום המנוי בצו השרים ולמעט ישוב קו עימות, תהיה ביום תחילתן של תקנות המוציאות אותו מקום מגדר תקנות מס הכנסה או ביום פקיעת תוקפן של תקנות מס הכנסה לגביו;

(3) מקום שהוכרז עיר פיתוח לפי חוק זה, לא ייכלל בשטח שיוגדר לפי תקנות מס הכנסה; הוראה זו לא תחול על ישוב קו עימות.

(ה) ועדת השרים רשאית בהסתמך על התנאים הקבועים בסעיף קטן (א) לקבוע כי הזכויות לפי חוק זה או סעיף מסעיפיו יינתנו גם לרשויות מקומיות ולאזורי ישראל שהם תושבים בהן אם הם באזור כמשמעותו בסעיף 3 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש].

* נתקבל בכנסת ביום כ"ט בסיון התשמ"ח (14 ביוני 1988); הצעת החוק דבריו הסבר פורסמו בה"ח 1871, התשמ"ח, עמ' 128.

1 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120: התשמ"ח, עמ' 28.

- (1) שר האוצר - יושב ראש;
- (2) שר הכלכלה והתכנון - יושב ראש;
- (3) שר האנרגיה והתשתית;
- (4) שר הבטחון;
- (5) שר הבינוי והשיכון;
- (6) שר הבריאות;
- (7) שר החינוך והתרבות;
- (8) שר החקלאות;
- (9) שר העבודה והרווחה;
- (10) שר הפנים;
- (11) שר התיירות;
- (12) שר התעשייה והמסחר.

(ב) הממשלה תהיה רשאית לשנות את הרכב ועדת השרים: הודעה על השינוי תימסר לכנסת ותפורסם ברשומות.

מענקים לרשות מקומית

5. (א) בתחילת כל שנת תקציב תעביר הממשלה לרשות המקומית של עיר פיתוח מענק כספי בסכום השווה לסכום המענק לאיזון הבלתי מיועד שמשרד הפנים העביר אליה בשנת הכספים 1986, בתוספת של מחצית ממנו לעיר פיתוח א' ורבע ממנו לעיר פיתוח ב'.

(ב) שר האוצר כיחד עם שר הפנים רשאים לשנות את שיעור המענק לרשות המקומית בהתחשב בסכום שהוקצב למטרה זו בתקציב המדינה.

הנחה בארנונה

6. תושב עיר פיתוח לא ישלם בשל בנין המשמש למגורים בעיר פיתוח ארנונה כללית בסכום העולה על שני שלישים מהסכום שקבעה הרשות המקומית לתשלום ארנונה כאמור; המדינה תשפה את הרשות המקומית בהתאם לכללים שיקבעו השרים.

עידוד השקעות

7. לשם קידום ופיתוחן של ערי הפיתוח ולמען רווחת תושביהן יתן מרכז ההשקעות, לפי חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959² (להלן - החוק), עדיפות לתכניות של השקעות בערי פיתוח; להשקעות אלה יינתנו מענקים, הנחות והקלות על פי החוק ובהתאם לתחומי האזורים שנקבעו בו.

פטור מס מעסיקים

8. מעסיק בעיר פיתוח המשלם הכנסת עבודה כהגדרתה בחוק מס מעסיקים, התשל"ה-1975³, בעד עבודה של תושב עיר פיתוח יהיה פטור ממס מעסיקים, כמשמעותו בחוק האמור, בשל אותה הכנסה.

מענק העתקת מעגרים

9. (א) משפחה המעתיקה את מקום מגוריה הקבוע היחיד ממקום שאינו עיר פיתוח לעיר פיתוח, תקבל מאת המדינה הלוואות כמפורט להלן, שיהפכו למענק בתום שלוש שנים מיום העתקת המגורים, ובתנאי שאותה עיר פיתוח לא חדלה להיות מקום מגוריה הקבוע היחיד במשך תקופה זו:

(1) הלוואה בסכום שהוא פי שניים מתמריץ המעבר לעיר פיתוח שניתן באמצעות משרד העבודה והרווחה בשנת הכספים 1987:

(2) במשך השנה הראשונה לישיבתה במקום - הלוואת השתתפות חודשית בהוצאות חשמל, מים וטלפון בסכום ובתנאים שיקבעו השרים:

² ס"ח התשי"ט, עמ' 234: התשמ"ז, עמ' 142.

³ ס"ח התשל"ה, עמ' 118: התש"ס, עמ' 164.

(3) משפחה כאמור שקיבלה הלוואה לרכישת דירה, תקבל בשנתיים הראשונות לשיבתה בעיר הפיתוח, הלוואת השתתפות בהחזר הלוואה לרכישת דירה, בסכום ובתנאים שיקבעו השרים ביחד עם שר הבינוי והשיכון.

(ב) ההטבות לפי סעיף זה יחולו גם על יחיד שהינו מעל גיל 25.

(ג) השרים יקבעו את התנאים להחזר הלוואות שיחולו במקרה שבו לא הפכו הלוואות למענק כאמור ברישה לסעיף קטן (א).

10. משפחה או יחיד שהינו מעל גיל 18, שהם תושבי עיר פיתוח או מעתיקים את מקום מגוריהם הקבוע לעיר פיתוח יהיו זכאים לקבל הלוואה לצורך רכישת דירה בעיר הפיתוח; השרים ביחד עם שר הבינוי והשיכון יקבעו בתקנות את התנאים לזכאות לפי סעיף זה ואת סכום הלוואה והתנאים לפרעונה, ובלבד שסכום הלוואה יהיה גבוה ב-50 אחוזים לפחות מסכום הלוואת דיר הניתנת במקום שאינו עיר פיתוח.

11. תושב עיר פיתוח החייב בתשלום מס הכנסה בשיעור שאינו עולה על 30 אחוזים מהכנסתו החייבת במס, יהיה פטור מתשלום מחצית סכום המס שהוא חייב בו.

12. (א) משפחת עולים המתגוררת בעיר פיתוח תקבל בכל אחת מן השנתיים הראשונות לשיבתה במקום, מענק השתתפות בהוצאות שכר דירה, ארנונה, חשמל ומים בסכום ובתנאים שיקבעו השרים; משפחת עולים תהיה זכאית להטבות לפי סעיף זה או לפי סעיף 9, לפי בחירתה, וזאת מבלי לגרוע משאר זכויותיה לפי חוק זה.

(ב) לענין סעיף זה -

"עולה" - מי שטרם עברו שלוש שנים מיום כניסתו לישראל ונתקיימה בו אחת מאלה:

(1) בידו אשרת עולה או תעודת עולה לפי חוק השבות, התשי"ב-1950⁴;

(2) הוא זכאי לתעודה כאמור וכידו אחת מאלה:

(א) אשרה או רשיון לשיבת קבע מכוח חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952⁵;

(ב) אשרה או רשיון לשיבת ארעי מכוח חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, ונתמלאו בו התנאים שקבעו לכך השרים.

"משפחת עולים" - עולה בצרוף בן זוגו העולה או ילדו הקטין העולה.

13. (א) תושב עיר פיתוח לא ישלם בעד חינוך בגן ילדים כמשמעותו בחוק לימוד חובה, התשי"ט-1949⁶, הניתן בעיר פיתוח.

(ב) המדינה תשפה את המוסדות המנהלים גני ילדים בעיר פיתוח בעד חינוך חינוך הניתן בהם, כאמור בסעיף קטן (א).

14. (א) תושב עיר פיתוח לא ישלם בעד ילדיו השהים במעונות יום בעיר פיתוח. (ב) המדינה תשפה את המוסדות המנהלים במעונות יום בעיר פיתוח בעד חינוך הניתן בהם כאמור בסעיף קטן (א), ככל שאינם מקבלים שיפוי ממקור אחר.

⁴ ס"ח התשי"ב, עמ' 159: התש"ל, עמ' 164.
⁵ ס"ח התשי"ב, עמ' 354: התשמ"ה, עמ' 213.
⁶ ס"ח התשי"ט, עמ' 287.

(ג) לענין סעיף זה, "מעון יום" - מעון כמשמעותו בחוק הפיקוח על המעונות, התשכ"ה-1965,⁷ המיועד למקום איכסון לילדים עד גיל 4 למשך שעות היום.

15. החינוך בבתי הספר היסודיים והעל-יסודיים בעיר פיתוח יהיה חינם.
חינוך חינם
בבתי ספר
16. במסגרת כל חוק תקציב שנתי יקבע שר האוצר תקציב שימשמש להענקת מילגות לחינוך גבוה, בגובה מלוא שכר הלימוד, לתושבי עיר פיתוח הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה, וכן במוסדות תורניים שרוב תלמידיהם שירתו או משרתים בצבא-הגנה לישראל, הכל בהתאם לכללים ולתנאים שיקבעו השרים יחד עם שר החינוך והתרבות.
- חינוך גבוה
17. במסגרת כל חוק תקציב שנתי יקבע שר האוצר תקציב שימשמש להענקת מילגות לתושבי ערי פיתוח הלומדים מקצועות טכנולוגיים בבתי ספר ובמוסדות להשכלה גבוהה וכן למתן סיוע למעבדות, לרכישת ציוד ולשיעורי עזר בתחום החינוך הטכנולוגי בערי פיתוח, בהתאם לכללים שיקבעו השרים ביחד עם שר החינוך והתרבות.
- חינוך טכנולוגי
18. במסגרת כל חוק תקציב שנתי יקבע שר האוצר תקציב שימשמש למתן סיוע כמימון חוגים לילדים ולנוער בערי פיתוח, לרבות חוגי ספורט, תרבות, מלאכה ונגינה הניתנים במרכזי תרבות, נוער וספורט ובאמצעות אגף הנוער במשרד החינוך והתרבות.
- חינוך בלתי פורמלי
19. האגף להכשרה מקצועית במשרד העבודה והרווחה, יתן עדיפות בהקצאת משאבים להכשרה מקצועית לתושבי ערי פיתוח.
- הכשרה מקצועית
20. בסעיף 8 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963,⁸ בפסקה (2), אחרי "ועדת העבודה של הכנסת" יבוא "או מישוב שאינו עיר פיתוח כמשמעותה בחוק ערי ואזורי פיתוח, התשמ"ח-1988, לעיר פיתוח לענין סעיף 9 לחוק האמור, ובלבד שהוכיח כי הוא תושב, כהגדרתו בחוק האמור, בעיר הפיתוח".
- תיקון חוק פיצויי פיטורין
21. כל קביעה או הטבה לפי חוק זה, יכול שתהיה בסכומים ובתנאים שונים לגבי עיר פיתוח א' ועיר פיתוח ב'.
- הטבות לפי סיווג
22. האמור בחוק זה לא יגרע מכל זכות או הטבה הניתנת לעיר פיתוח, למפעל בה או לתושביה לפי כל חוק אחר.
- שמירת דינים
23. השרים ביחד עם כל שר בתחום סמכותו ממונים על ביצוע חוק זה והם רשאים להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.
- ביצוע ותקנות
24. תחילתם של סעיפים 12 עד 18 בשנת הלימודים התשמ"ט.
- תחילה

יצחק שמיר	משה נסים	גד יעקבי
ראש הממשלה	שר האוצר	שר הכלכלה והתכנון

חיים הרצוג
נשיא המדינה

⁷ ס"ח התשכ"ה, עמ' 48: התשלי"ז, עמ' 26.
⁸ ס"ח התשכ"ג, עמ' 136: התשלי"ג, עמ' 222.